

Riktlinjer för Stockholms stads sociala investeringsfond**Svar på remiss från kommunstyrelsen**

Dnr 1.7.1-837/2015

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Stockholms stad har inrättat en social investeringsfond för att motverka utanförskap och social utsatthet. Stadsledningskontoret lämnar i ärendet förslag till riktlinjer och föreslår att alla stadens nämnder ska kunna söka medel samt att kommunens samtliga målgrupper ska kunna omfattas av satsningar finansierade av fonden. Stadsledningskontoret föreslår en modell som innebär att medel återförs till fonden motsvarande den utgiftsminskning som uppstått till följd av insatsen. Förvaltningen ser positivt på att staden nu planerar att satsa ytterligare på långsiktigt förebyggande arbete då preventivt arbete är en del av socialtjänstens grundläggande uppdrag och kan ge stora vinster på sikt i form av minskade kostnader för missbruksvård, kriminalvård, skola etc. Förvaltningen är också positiv till att förslaget innehåller ett strukturerat stöd från stadsledningskontoret till de verksamheter som beviljas medel. Dock är det viktigt att det tydliggörs på vilket sätt mätningen av utgiftsminskningen kommer att genomföras, vilka modeller som kommer att användas och hur effekterna av investeringen kommer att särskiljas från andra faktorer. Förvaltningen menar även att det är positivt och viktigt att den sociala investeringsfonden kompletterar och stödjer stadens ordinarie arbete.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 20 januari 2016.

Förslag till beslut

Vice ordföranden Dan Guillou (MP) föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Ordföranden Andrea Ström m.fl. (M) och ledamoten Frida Johansson Metso m.fl. (L) föreslår att nämnden beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag enligt följande:

1. Socialnämnden godkänner delvis förvaltningens förslag.
2. Därutöver anför nämnden följande:

Nyttan med en social investeringsfond beror på syftet. Om syftet med en social investeringsfond är att kunna finansiera tidiga insatser och långsiktiga projekt bör Stockholm, som en rik kommun med en stor budget, kunna finansiera sådana projekt inom ordinarie budget.

Om syftet istället är att driva fram verksamhetsförbättringar och nya arbetssätt kan dock sociala investeringsfonder vara ett intressant sätt att finansiera sådana insatser. Alliansen välkomnar förslag som gör det lättare att testa nya idéer och höja innovationstakten i offentlig sektor.

Med det sagt finns det ett antal betydande oklarheter kring förslaget som ger upphov till starka invändningar. Det gäller framför allt förslaget om återföring, det vill säga att kostnadsbesparingar som uppstår som ett resultat av projekt som finansieras av fonden ska föras tillbaka till fonden från den nämnd där besparingarna uppstått.

Vi ser en risk för att projekt som finansieras via fonden kommer att tränga ut kärnverksamheten i nämnderna. Om beräkningarna av kostnadsbesparingar är för optimistiska kommer nämnden att behöva ta pengar från verksamhet som enligt erfarenhet fungerar, och betala in till fonden för finansiering av projekt som kanske inte gör så mycket nytta.

Förvaltningen framhåller: ”Förhållandena mellan preventivt socialt arbete och ekonomiska effekter på sikt har varit svåra att mäta, på verksamhetsnivå såväl som på samhällsnivå.” Liknande oro kring den föreslagna modellen med återföring har redan uttryckts av ett antal nämnder under remissrundans gång. Lars Hultkrantz, professor i nationalekonomi vid Örebro universitet, pekar i en rapport för SNS på att svenska kommuner har grundläggande kunskaps- och kompetensbrister när det kommer till effektutvärdering. Detta är värt att ta på allvar.

Det krävs även en hel del förtydliganden och förbättringar av de föreliggande riktlinjerna. För att sociala investeringar verkligen ska

ge effekt och innebära konkreta förbättringar krävs att kunskapsbaserade arbetssätt används och att enbart åtgärder som har vetenskaplig evidens får stöd. Vi ser dessvärre en risk i att det sker en politisering av arbetet, då riktlinjerna föreskriver att den sociala hållbarhetskommision som den rödgrönrosa majoriteten har tillsatt ska identifiera angelägna projekt. Om den sociala hållbarhetskommisionen ska involveras i arbetet är det nödvändigt att en mångfald av experter och forskare knyts till kommissionen och att dessa har en bred trovärdighet och i största möjliga utsträckning är politiskt oberoende. De experter som kopplas till kommissionen måste därmed utses efter dialog med samtliga partier.

De inkomna ansökningarna granskas av ett råd för sociala investeringar som vid behov ska ta hjälp av vetenskaplig kompetens. Här krävs en del avgörande klargöranden, främst vad gäller gränsdragningen i ansvaret mellan den sociala hållbarhetskommisionen och rådet för sociala investeringar, samt vilka som ska ingå i det sistnämnda rådet. Och varför ska såväl den sociala hållbarhetskommisionen som rådet för sociala investeringar anlita vetenskaplig kompetens? Det föreligger en stor risk att hela arbetet byråkratiseras. Enligt förslaget ska även två nya heltidstjänster tillsättas på stadsledningskontoret för att samordna arbetet med sociala investeringar.

Enligt riktlinjerna för fonden ska de projekt som får stöd bidra till genomförandet av kommunfullmäktiges mål. Dessa mål är dessvärre otydligt och övergripande formulerade. Det föreligger även i detta avseende en risk för att det sker en politisering och projekt vars inriktning stämmer överens med majoritetens ideologiska utgångspunkter premieras snarare än vetenskapligt förankrade åtgärder.

I diskussionen kring sociala investeringsfonder nämns ofta vinster från investeringar i relation till kostnader som uppstår med ett nollalternativ. På kort sikt kan det till exempel vara en kostnad att sätta in en extra socialsekreterare för att fånga upp ungdomar på glid, men på lång sikt leder det till minskade sociala kostnader jämfört med att inte göra något alls.

Problemet är dock att alternativet för en nämnd som ska betala tillbaka pengar inte är att göra ingenting alls, utan att använda de pengarna på beprövat sätt. Detta är den egentliga så kallade alternativkostnaden. Vi ser en risk i att projekt med viss men relativt låg nytta tar pengar från ordinarie välfungerande verksamhet.

Vi anser sammanfattningsvis att kunskapsläget kring möjligheterna att genomföra korrekta effektutvärderingar borde klargöras, att regelverket kring återföring borde tydliggöras och att staden borde överväga en annan lösning som är mindre byråkratisk.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservation

Samtliga ledamöter från Moderaterna och Liberalerna reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag.

Ersättaryttrande

Ersättaren Stina Bengtsson (C) hänvisar till Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut.